

Ilija MARKOVIĆ

U SLUŽBI BOŽJEGA NARODA
VODIČ KROZ ŽUPNU ADMINISTRACIJU
I KRAJEVNO PRAVO

Univerzitet u Sarajevu - Katolički bogoslovni fakultet
Vrhbosanska nadbiskupija
Sarajevo, 2024.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	5
KRATICE U TEKSTU	13
PREDGOVOR VRHBOSANSKOG NADBISKUPA.....	15
UVOD	19
I. KANONSKO-PRAVNI I EKLEZIOLOŠKI IDENTITET ŽUPE	23
1. Župa kao pravna osoba i kao zajednica vjernikâ.....	23
1.1. <i>Povijesno-pravni uvod.....</i>	23
1.2. <i>Novo vrijeme – novi izazovi</i>	29
1.3. <i>Osnivanje, upis u Registar pravnih osoba i ukidanje župe</i>	31
2. Vremenita dobra	35
2.1. <i>Pojam vremenitog crkvenog dobra</i>	35
2.2. <i>Pokretna i nepokretna župna dobra</i>	36
2.3. <i>Vremenita dobra od posebne povijesne ili kulturne vrijednosti.....</i>	37
2.4. <i>Knjiga inventara i dokumentacija o crkvenim dobrima</i>	39
3. Pravno predstavljanje župe i administrativna odgovornost župnika	39
3.1. <i>Župnik – pravni zastupnik i upravitelj župe.....</i>	39
3.2. <i>Upražnjenost župe</i>	47
3.3. <i>Premještaj župnika (lat. translatio)</i>	48
3.4. <i>Uklanjanje župnika (lat. amotio).....</i>	50
3.5. <i>Odreknuće župnika od službe (lat. renuntiatio).....</i>	53
3.6. <i>Svećenička oporuka (testament) i smrt župnika</i>	54
3.7. <i>Imenovanje i uvođenje novog župnika u posjed župe.....</i>	58
3.8. <i>Zapisnik primopredaje župe</i>	61
4. Župno ekonomsko vijeće.....	71
4.1. <i>Narav i zadaće.....</i>	71
4.2. <i>Suradnja župnika i ŽEV-a.....</i>	73
4.3. <i>Čini redovnog i izvanrednog upravljanja župom.....</i>	77

5. Župno pastoralno vijeće	79
5.1. <i>Narav i zadaće</i>	79
5.2. <i>Suradnja župnika i ŽPV-a</i>	82
6. Župni vikar – adiutor et cooperator	88
II. ADMINISTRATIVNO-PASTORALNI ŽIVOT ŽUPE	91
1. Župna administracija	91
1.1. <i>Osnovni pojmovi</i>	91
1.2. <i>Oblici župne administracije</i>	97
1.3. <i>Službeno dopisivanje ili korespondencija</i>	100
1.3.1. <i>Pojam, sadržaj i dioba</i>	100
1.3.2. <i>Korespondencija s crkvenim institucijama</i>	107
1.3.3. <i>Korespondencija s građanskim institucijama i vlastima</i>	107
1.3.4. <i>Korespondencija s vjernicima</i>	108
2. Župni ured (kancelarija) - mjesto susreta, administracije i evangelizacije	108
2.1. <i>Pojmovi i svrha postojanja</i>	108
2.2. <i>Osnovni elementi (župnog) ureda</i>	110
2.3. <i>Načela uredskog poslovanja</i>	112
3. Župne knjige i njihovo vođenje	115
3.1. <i>Nastanak, razvoj, problemi</i>	115
3.2. <i>Matica krštenih</i>	120
3.3. <i>Matica vjenčanih</i>	128
3.3.1. <i>Ženidbene situacije koje zahtijevaju posebnu pažnju pastirâ</i>	133
3.4. <i>Matica umrlih</i>	139
3.4.1. <i>Situacije koje zahtijevaju posebnu pažnju pastirâ</i>	142
3.4.2. <i>Uskraćivanje crkvenog sprovoda</i>	144
3.5. <i>Druge uredske župne knjige</i>	147
3.5.1. <i>Knjiga potvrđenikâ</i>	147
3.5.2. <i>Knjiga primljenih u puno zajedništvo s Katoličkom crkvom</i>	153
3.5.3. <i>Knjiga stanja duša - Status animarum</i>	156
3.5.4. <i>Župna kartoteka</i>	157

3.5.5. Knjiga župnih oglasa	158
3.5.6. Knjiga misnih nakana (<i>Liber intentionum</i>).....	158
3.6. Prijepisi župnih maticâ	162
3.7. Izdavanje crkvenih dokumenata na osnovu podataka iz župnih maticâ	165
4. Vođenje crkvenih računa	166
4.1. Knjiga crkvenih računâ (<i>Blagajnički dnevnik</i>)	168
4.2. Knjiga gradnje i posebnih akcijâ	170
4.3. Knjiga dijecezanskih kolekti	173
5. Dokumentacija o crkvenim dobrima	176
5.1. Imovnik (<i>Knjiga inventara</i>) župe	176
5.2. Župne nekretnine	179
6. Prošlost, sadašnjost i budućnost župe.....	180
6.1. Urudžbeni zapisnik ili Protokol	180
6.2. Župni (<i>crkveni</i>) arhiv	181
6.3. Pisanje povijesti – spomenik i pouka	184
6.3.1. Župna kronika (<i>spomenica</i>)	185
6.3.2. Knjige o župi.....	187
7. Župna administracija u službi ženidbenog postupka	187
7.1. Postupak za ženidbu	188
7.2. Krsni list	193
7.3. Oprosti od ženidbenih zapreka i zabrana	194
7.4. Potvrda o pohađanju tečaja za brak	194
7.5. Izjave i obećanja katoličke stranke.....	195
7.6. Izjava roditelja uz ženidbu njihova maloljetnika (<i>kan. 1071, §1, 6°</i>)	196
7.7. Ostali ženidbeni spisi.....	197
8. Oblik sklapanja ženidbe.....	198
8.1. Redoviti i izvanredni.....	198
8.2. Građanska (<i>civilna</i>) ženidba	199
8.2.1. Građanska ženidba krštenih nekatolika	200
8.2.2. Građanska ženidba nekrštenih osoba	202
8.3. Kanonska ženidba s civilnim (<i>građanskim</i>) učincima	203
9. Molbe i drugi obrasci za različite ženidbene situacije	205
9.1. Rastava uz trajanje ženidbenog veza	205
9.1.1. Molba za rastavu uz trajanje ženidbenog veza..	206

9.1.2.	Svjedočanstvo župnika o istinoljubivosti i vjerodostojnosti stranke.....	209
9.1.3.	Svjedočanstvo župnika o istinoljubivosti i vjerodostojnosti svjedoka.....	210
9.1.4.	Mišljenje svjedoka o upućenoj molbi za rastavu uz trajanje ženidbene veze.....	211
9.2.	<i>Razrješenje ženidbe u prilog vjere (in favorem fidei)</i>	212
9.2.1.	Predložak za sastavljanje molbe	215
9.2.2.	Obećanja supružnikâ prema čl. 5 upute <i>Potestas Ecclesiae</i> , 2001. g.....	218
9.2.3.	Obrazac za potkrjepljenje molbe svjedočanstvom svjedoka.....	219
9.2.4.	Preporuka župnika o istinoljubivosti i vjerodostojnosti molitelja/ moliteljice i svjedoka	220
9.3.	<i>Postupak za oprost od tvrde, a neizvršene ženidbe</i>	221
9.3.1.	Predložak molbe za oprost od tvrde a neizvršene ženidbe.....	223
9.3.2.	Obrazac za potkrjepljenje molbe svjedočanstvom svjedoka	225
9.3.3.	Svjedočanstvo župnika o istinoljubivosti i vjerodostojnosti molitelja/ svjedoka	225
9.4.	<i>Ukrepljenje (ozdravljenje) ženidbe (kann. 1156-1165)</i>	225
9.4.1.	Molba stranke za ozdravljenje ženidbe u korijenu	227
9.4.2.	Župnikova preporuka Molbe za ozdravljenje ženidbe u korijenu (sa znanjem jedne ili objiju stranaka)	229
9.4.3.	Župnikova preporuka Molbe za ozdravljenje ženidbe u korijenu (bez znanja jedne ili objiju stranaka)	231
10.	Parnično suđenje i Tužba za pokretanje parnice proglašenja ništavosti ženidbe	232
10.1.	<i>Predložak tužbe za pokretanje ženidbene parnice</i>	236
10.2.	<i>Obrazac za potkrjepljenje molbe svjedočanstvom svjedoka</i>	238

10.3. Svjedočanstvo župnika o istinoljubivosti i vjerodostojnosti molitelja/svjedoka.....	238
11. Dekan i dekanska služba.....	238
12. Visitatio canonica – službeni pohod župi	240
III. PRAKTIČNA PRIMJENA KRAJEVNOG PRAVA	
U ŽIVOTU CRKVE.....	245
1. Važnost krajevne Crkve i krajevnog prava u Crkvi	245
2. Biskupska konferencija – coetus Episcoporum certi territorii	246
2.1. Narav i svrha	246
2.2. Osnivanje i sastav.....	248
2.3. Mjerodavnost i zakonodavne zadaće.....	249
3. Zakonodavna vlast dijecezanskog biskupa	253
4. Krajevno pravo i zakonodavna djelatnost BK BiH i vrhbosanskog nadbiskupa	256
4.1. Obvezne župne knjige u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.....	258
4.2. Urudžbeni zapisnik.....	259
4.3. Matica krštenih	260
4.4. Matica vjenčanih.....	262
4.5. Matica umrlih	264
4.6. Knjiga proopričesnika	266
4.7. Knjiga potvrđenika.....	268
4.8. Knjiga primljenih u potpuno zajedništvo Katoličke crkve....	270
4.9. Knjiga misnih nakana	272
4.10. Knjiga bolesnika	274
4.11. Knjiga ženidbenih navještaja	275
5. Izvaci na temelju matičnih knjiga.....	276
5.1. Krsni list	278
5.2. Vjenčani list.....	279
5.3. Obiteljski list.....	280
5.4. Smrtni list.....	282
6. Ekonomsko funkcioniranje župe	283
6.1. Knjiga računa	283
6.2. Dostavnica ekonomatu Nadbiskupije.....	284
6.3. Knjiga dijecezanskih kolekti	285

6.4. Godišnji financijski izoještaj	286
7. Ženidbeni formulari	289
7.1. Postupak za ženidbu	289
7.2. Otpusnica za vjenčanje	293
7.3. Dopuštenje za sklapanje ženidbe izvan vlastite župe	295
7.4. Izjava i obećanja kod sklapanja mješovite ženidbe i kod različitosti vjere.....	296
7.5. Molba za dopuštenje mješovite ženidbe	297
7.6. Molba za oprost od zapreke različitosti vjere (disparitas cultus)	298
7.7. Zapisnik o prijašnjoj ženidbenoj vezi ili izvanbračnoj zajednici	299
7.8. Izjava roditelja uz zapreku malodobnosti	301
7.9. Ženidbeni navještaj u župi prebivališta.....	302
7.10. Oprost od ženidbenog navještaja	303
7.11. Obavijest o sklopljenoj ženidbi za župu krštenja	305
8. Drugi službeni formulari.....	306
8.1. Molba za dopuštenje primanja u puno zajedništvo s Crkvom	306
8.2. Molba za dopuštenje izmjene podataka u Matici krštenih....	308
8.3. Obavijest o pripravi kandidata za sakramente kršćanske inicijacije.....	310
9. Formulari kod preuzimanja crkvenih službi u Nadbiskupiji.....	312
9.1. Ispovijest vjere	312
9.2. Prisega o vjernom upravljanju crkvenim dobrima	313
9.3. Prisega o čuvanju službene tajne.....	314
9.4. Prisega vjernosti prigodom preuzimanja crkvene službe	315
10. Neslužbeni ženidbeni formulari u župnoj administraciji i pastoralu	316
10.1. Dokazivanje slobodnog stanja po svjedoku	317
10.2. Ispit zaručnika izvan župe u kojoj se pokreće postupak za ženidbu	320
10.3. Molba za dopuštenje ženidbe zaručnika bez prebivališta i boravišta	321
10.4. Molba za dopuštenje ženidbe s naravnim obvezama.....	322
10.5. Molba za sklapanje ženidbe rastavljenih osoba	323

10.6. Izjave i obećanja prigodom vjenčanja osobe koja je očito odbacila katoličku vjeru	325
10.7. Molba za sklapanje ženidbe osobe koja je očito odbacila katoličku vjeru	327
10.8. Očitovanje o otpadu od vjere	329
10.9. Formalni čin otpada zaručnika/zaručnice od Katoličke crkve.....	330
10.10. Molba za sklapanje ženidbe osobe udarene cenzurom.....	331
10.11. Moli se savjet/pristanak/dopuštenje za sklapanje ženidbe .	332
10.12. Molba za oprost od zapreke brakoubojstva	337
10.13. Molba za oprost od zapreke dobi.....	338
10.14. Molba za oprost od zapreke otmice	339
10.15. Izjava nekršene stranke prigodom sklapanja mješovite ženidbe.....	341
10.16. Dokazivanje krštenja zaručnika/zaručnice po svjedoku.....	344
10.17. Ovlašt za vjenčanje na području župe	346
10.18. Molba za oprost od kanonskog oblika sklapanja ženidbe....	347
10.19. Molba za sklapanje tajne ženidbe	349
10.20. Molba za sklapanje ženidbe pod uvjetom o prošlom/sadašnjem	350
10.21. Obavijest o smrti	352
10.22. Potvrda za kumovanje kod sakramenata	353
11. Različite prisega stranaka	354
11.1. Prisega prije zaručničkog ispita	354
11.2. Nadomjesna prisega za utvrđivanje slobodnog stanja (redovite prilike i smrtna pogibelj)	354
11.3. Nadomjesna prisega kad se ne mogu ispitati svjedoci što ih pravo zahtjeva	355
11.4. Nadomjesna prisega kad se izostavljaju ženidbeni navještaji ili kad se podjeljuje oprost od njih.....	355
11.5. Prisega o čuvanju tajne o tajno sklopljenoj ženidbi	356
11.6. Prisega o nepostojanju razloga ništavosti ženidbe.....	356
ZAKLJUČAK	357
BIBLIOGRAFIJA.....	363